

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

3. prosinca 2014. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sloboda pružanja usluga – Članci 56. i 57. UFEU-a – Direktiva 96/71/EZ – Članak 3. stavci 1. i 10. – Direktiva 2006/123/EZ – Članak 19. – Nacionalni propis koji nalaže osobi kod koje su zaposleni upućeni radnici ili vježbenici davanje izjave za one osobe koje ne mogu pokazati potvrdu o primitku izjave koju je u državi članici domaćina morao dati njihov poslodavac koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici – Kaznena sankcija“

U predmetu C-315/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio rechtbank van eerste aanleg te Mechelen (Belgija), odlukom od 28. studenoga 2012., koju je Sud zaprimio 7. lipnja 2013., u kaznenom postupku protiv

Edgarda Jana De Clercq,

Emiela Amedea Rose De Clercq,

Nancy Genevieve Wilhelmine Rottiers,

Ermelinde Jozef Marthe Tampère,

Thermotec NV,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Ó Caoimh, C. Toader i E. Jarašiūnas (izvjestitelj) i C. G. Fernlund, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za E. J. De Clercq i E. A. R. De Clercq kao i za N. G. W. Rottiers, S. Bouzoumita, *advocaat*,
- za belgijsku vladu, L. Van den Broeck i M. Jacobs, u svojstvu agenata, uz asistenciju S. Rodriguesa i I. Majumbara, odvjetnici,
- za dansku vladu, C. Thorning i M. Wolff, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski.

— za francusku vladu, R. Coesme i D. Colas, u svojstvu agenata,
— za austrijsku vladu, G. Hesse, u svojstvu agenta,
— za Europsku komisiju, F. Wilman i J. Enegren kao i H. Tserepa-Lacombe, u svojstvu agenata,
odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez njezinog mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 56. i 57. UFEU-a, članka 3. stavaka 1. i 10. Direktive 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga (SL 1997, L 18, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 127.), i članka 19. Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, str. 36.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 47., str. 160.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka protiv E. J. De Clercq i E. A. R. De Clercq, N. G. W. Rottiers i E. J. M. Tampère, belgijskih državljana, s jedne strane, i Thermotec NV, belgijskog društva (u daljnjem tekstu, zajedno: optuženici), s druge strane, jer su, u prvom redu, tijekom razdoblja između 1. travnja 2007. i 18. studenoga 2008., više puta povrijedili obvezu davanja izjave koja se odnosi na upućene radnike koju nalaže nacionalno zakonodavstvo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 96/71

- 3 Članak 1. Direktive 96/71 naslovljen „Opseg“ utvrđuje:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na poduzeća s poslovnim nastanom u državi članici koja, u okviru transnacionalnog pružanja usluga, upućuju radnike u skladu sa stavkom 3. na državno područje države članice.

[...]

3. Ova se Direktiva primjenjuje u mjeri u kojoj poduzeća iz stavka 1. poduzimaju jednu od sljedećih transnacionalnih mjera:

- (a) upućuju radnike, za svoj račun i pod svojim vodstvom, na državno područje države članice na temelju ugovora sklopljenog između poduzeća koje upućuje i primatelja usluge koji posluje u toj državi članici, pod uvjetom da postoji radni odnos između poduzeća koje vrši upućivanje i radnika za vrijeme upućivanja;

ili

(b) upućuju radnike u pogon ili poduzeće koje pripada skupini poduzeća na državnom području države članice, pod uvjetom da postoji radni odnos između poduzeća koje vrši upućivanje i radnika za vrijeme upućivanja

[...]“

4 Članak 3. Direktive 96/71 naslovljen „Uvjeti zaposlenja“ utvrđuje:

„1. Države članice osiguravaju da, neovisno o pravu koje se primjenjuje na radni odnos, poduzeća iz članka 1. stavka 1. radnicima upućenim na njihovo državno područje jamče uvjete zaposlenja u odnosu na sljedeća pitanja, koja su u državi članicu u kojoj se obavlja posao određena:

— zakonom ili drugim propisom,

i/ili

— kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima proglašenim univerzalno primjenjivim u smislu stavka 8., ako se odnose na djelatnosti iz Priloga [, odnosno sve građevinske poslove koji se odnose na izgradnju, popravljjanje, održavanje, preinake ili rušenje zgrada]:

- (a) maksimalno radno vrijeme i minimalno vrijeme odmora;
- (b) minimalni plaćeni godišnji odmori;
- (c) minimalne plaće, uključujući one uvećane za prekovremeni rad; [...]
- (d) uvjete ustupanja radnika, posebno od strane poduzeća za privremeno zapošljavanje;
- (e) zdravstvene uvjete, sigurnost i higijenu na radu;
- (f) zaštitne mjere u odnosu na uvjete zaposlenja trudnica ili žena koje su nedavno rodile, djece i mladih;
- (g) jednako postupanje prema muškarcima i ženama i ostale odredbe u odnosu na nediskriminaciju.

[...]

10. Ova Direktiva ne sprečava države članice da, u skladu s Ugovorom, na svoja poduzeća i poduzeća drugih država na jednak način primjenjuju:

- uvjete zaposlenja na pitanja osim pitanja iz prvog podstavka stavka 1. u mjeri u kojoj se radi o odredbama javnog poretka;
- uvjete zaposlenja određenih kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima u smislu stavka 8. i koji se odnose na djelatnosti osim onih spomenutih u Prilogu.“

5 Članak 5. iste direktive naslovljen „Mjere“ glasi:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere za slučaj nepoštovanja odredaba ove Direktive.

Posebno osiguravaju da radnicima i/ili njihovim predstavnicima budu na raspolaganju odgovarajući postupci za izvršavanje obveza na temelju ove Direktive.“

Direktiva 2006/123

- 6 Članak 16. Direktive 2006/123 naslovljen „Sloboda pružanja usluga“ u stavku 2. utvrđuje:
- „Države članice ne smiju ograničiti slobodu pružanja usluga, ako pružatelj ima poslovni nastan u drugoj državi članici, namećući neki od sljedećih zahtjeva:
- [...]
- (g) ograničenja slobode pružanja usluga iz članka 19.“
- 7 Članak 19. Direktive 2006/123, koji je dio poglavlja IV. odjeljka 2., odnosi se na prava primatelja usluga u okviru slobode pružanja usluga, naslovljen je „Zabranjena ograničenja“. Taj članak propisuje:
- „Države članice ne smiju primatelju postaviti zahtjeve koji ograničavaju korištenje usluga pružatelja s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, a posebno sljedeće zahtjeve:
- (a) obvezu da pribavi ovlaštenje od nadležnih tijela ili da podnese izjavu pri takvim tijelima;
- [...]“
- 8 Sukladno članku 44. stavku 1. podstavku 1. države članice trebale su donijeti zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 28. prosinca 2009.

Belgijsko pravo

Zakon o gospodarskom prilagođavanju od 4. kolovoza 1978.

- 9 Zakon o gospodarskom prilagođavanju od 4. kolovoza 1978. (*Moniteur belge* od 17. kolovoza 1978., str. 9106.) u članku 69. utvrđuje:
- „§ 1 Svaka osoba kod koje ili za koju rade radnici treće strane koji ostanu i dalje u sustavu socijalne sigurnosti države članice [...] osim Belgije, mora prvog dana nazočnosti na poslu tih radnika prijaviti službi socijalne inspekcije Ministarstva socijalne skrbi imena onih koji ne mogu pružiti kao dokaz svoje pripadnosti potvrdu o upućivanju predviđenu člankom 11. Uredbe (EEZ) br. 574/12 Vijeća od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EEZ) br. 1408/71 o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice [SL L 74, str. 1.] [SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 8., str. 3.] kao i ime, odnosno naziv i adresu njihovih poslodavaca.
- [...]
- § 2 [...]
- Kaznene sankcije navedene u člancima 35. i 39. [zakona od 27. lipnja 1969. kojim se mijenja uredba sa zakonskom snagom od 28. prosinca 1944. o socijalnoj sigurnosti radnika] primjenjuju se na osobe koje ne poštuju odredbe iz § 1.“
- 10 Navedeni članak 69. ukinut je člankom 149. Programskog zakona (I) od 27. prosinca 2006. (*Moniteur belge* od 28. prosinca 2006., str. 75.178., u daljnjem tekstu: Programski zakon).

Programski zakon

- 11 Odjeljak 1. poglavlja VIII. glave IV. Programskog zakona, u kojem se nalaze članci 137. i 138., određuje područje primjene toga poglavlja i pojedine definicije. Članak 137. Programskog zakona utvrđuje:

„Za primjenu ovog poglavlja i njegovih provedbenih uredbi smatra se da su:

- 1° radnici: osobe koje obavljaju posao za koji zauzvrat primaju naknadu, te su pod vodstvom druge osobe;
- 2° upućeni radnici: osobe navedene u točki 1° koje obavljaju privremeno ili djelomično uslugu rada u Belgiji i koje,
 - a) uobičajeno rade na državnom području jedne ili više država osim Belgije, ili
 - b) su bile zaposlene u nekoj državi osim Belgije;
- 3° poslodavci: fizičke ili pravne osobe koje zapošljavaju radnike navedene u stavku 2°;
- 4° vježbenici: osobe koje u okviru studijskog programa ili profesionalnog obrazovanja prolaze obvezni ili dobrovoljni staž u cilju stjecanja diplome ili svjedodžbe ili praktičnog iskustva;
- 5° upućeni vježbenici: osobe navedene u stavku 4° koje obavljaju na belgijskom državnom području u okviru stranog studijskog programa ili profesionalnog obrazovanja vježbeništvo ili dio vježbeništva;
- 6° institucija pri kojoj vježbenik pohađa studij ili : poduzeće, privatna ili javna obrazovna ustanova ili bilo koji drugi subjekt u kojem se obavlja vježbeništvo;

[...]“

- 12 Sukladno članku 138. Programskog zakona:

„Ovo se poglavlje primjenjuje na:

- upućene zaposlene osobe i njihove poslodavce;
- na upućene vježbenike i, ako je potrebno, na institucije u kojima oni pohađaju studij ili obavljaju svoje profesionalno obrazovanje;

[...]“

- 13 Poglavlje VIII. glave IV. Programskog zakona naslovljeno je „Prehodna izjava za upućene radnike i samozaposlene osobe“. Ovo poglavlje, koje je stupilo na snagu 1. travnja 2007., uvodi sustav prethodne izjave za upućene radnike i samozaposlene osobe, poznat i kao „sustav prijave Limosa“, a ta je obveza bila uvedena u okviru šireg projekta poznatog kao „Limosa“, što je akronim od „Landenoverschrijdend Informatiesysteem ten behoeve van Migratieonderzoek bij de Sociale Administratie“ (prekogranični informacijski sustav socijalne uprave za istraživanje u području migracija).

- 14 Odjeljak 2. navedenog poglavlja VIII., u kojem se nalaze članci 139. do 152. Programskog zakona, naslovljen je „Prethodna izjava za upućene radnike“. U verziji koja se primjenjivala za vrijeme okolnosti iz glavnog postupka, članak 139. Programskog zakona propisivao je:

„Prije zapošljavanja upućenog radnika na državnom području Belgije poslodavac, ili njegov službenik ili zastupnik, elektroničkim putem dati izjavu pred Nacionalnim uredom za socijalnu sigurnost, sukladno članku 140. detaljnih pravila koje je donio kralj.

Prije početka svog vježbeništva na državnom području Belgije, upućeni strani vježbenik ili institucija pri kojoj on pohađa studij ili obavlja profesionalno obrazovanje moraju elektroničkim putem dati izjavu pred Nacionalnim uredom za socijalnu sigurnost, sukladno članku 140. detaljnih pravila koje je donio kralj.

[...]

Odmah nakon davanja izjave navedene u prethodnim podstavcima, davatelju se izdaje potvrda o primitku [...]

[...]“

- 15 Prema članku 140. Programskog zakona, „kralj utvrđuje skupine podataka koji moraju biti navedeni u prethodnoj izjavi iz članka 139.“, a „Nacionalni ured za socijalnu sigurnost određuje sadržaj tih skupina podataka“.

- 16 Članak 141. Programskog zakona, koji se nalazi u pododjeljku 2. odjeljka 2. poglavlja VIII. glave IV. Programskog zakona, koji se odnosi na obveze krajnjih korisnika ili naručitelja upućenih radnika, utvrđuje:

„Svaka osoba kod koje ili za koju, neposredno ili u podugovornom odnosu, rade osobe navedene u članku 137. stavcima 2° i 5° mora prije nego što te osobe počnu raditi dostaviti elektroničkim putem identifikacijske podatke za one osobe koje ne mogu podnijeti potvrdu o primitku izdanu sukladno članku 139. podstavku 4. ovog poglavlja Nacionalnom uredu za socijalnu sigurnost prema detaljnim uputama koje je donio kralj.

Odmah nakon davanja izjave navedene u prethodnom podstavku, davatelju se izdaje potvrda o primitku [...]

[...]“

- 17 U odjeljku 4. navedenog poglavlja VIII. Programskog zakona naslovljenog „Nadzor i kazne“ članak 157. predviđa sankciju koja se primjenjuje u slučaju povrede obveze davanja izjave iz članka 139. istog propisa. Članak 158. Programskog zakona, koji se nalazi u istom odjeljku, odnosi se osobito na izjavu propisanu člankom 141. istog propisa te navodi kako slijedi:

„Ne dovodeći u pitanje članke 269. do 274. Kaznenog zakona, novčanom kaznom od 250 do 2.500 eura kaznit će se svaka osoba koja ne postupka sukladno odredbama članka 141. [...]; novčana kazna primjenjuje se onoliko puta koliko je radnika ili samozaposlenih osoba u pogledu kojih je počinjena povreda, s time da ukupna novčana kazna ne može prijeći iznos od 125.000 eura.“

Zakon o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti i Kazneni zakonik

- 18 Zakon od 6. lipnja 2010. (*Moniteur belge* od 1. srpnja 2010., str. 43.712.), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2011., u svom članku 2. uveo je Zakon o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti. Članak 109. točka 55° toga zakona ukida ponajprije članak 158. Programskog zakona.
- 19 Članak 183. Zakona o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti, naslovljen „Obveze krajnjih korisnika ili naručitelja“, utvrđuje:

„Kaznom 3. razine kaznit će se:

1° svaka osoba kod koje ili za koju rade upućeni radnici ili upućeni vježbenici, neposredno ili u podgovornom odnosu, koja - protivno poglavlju VIII. glave IV. Programskog zakona [...] i njegovih provedbenih uredbi - nije dostavila, elektroničkim putem prije početka rada tih osoba, podatke za identifikaciju onih osoba koje nisu u mogućnosti podnijeti potvrdu o primitku.

[...]

Što se tiče povreda navedenih u prvom podstavku, kazna se umnožava brojem radnika, vježbenika, samozaposlenih osoba ili samozaposlenih vježbenika na koje se odnosi.“

- 20 Prema članku 101. Zakona o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti, „[k]azna 3. razine sastoji se od novčane kazne od 100 do 1.000 eura ili od administrativne novčane kazne od 50 do 500 eura“. Članak 102. istog zakona predviđa da se dodatne desetine - koje su propisane člankom 1. podstavkom 1. Zakona od 5. ožujka 1952. o dodatnim desetinama na novčane kazne (*Moniteur belge* od 3. travnja 1952., str. 2606.), koji je izmijenjen Zakonom od 28. prosinca 2011., a odnosi se na različite odredbe u području pravosuđa (II) (*Moniteur belge* od 30. prosinca 2011., str. 81.669.) - primjenjuju na te novčane kazne kao i na te administrativne novčane kazne. Učinak primjene tih desetina jest šesterostruko umnožavanje navedenih novčanih kazni.
- 21 Članak 2. podstavak 2. Kaznenog zakonika propisuje da „[a]ko se kazna zapriječena u vrijeme presude razlikuje od one koja je bila propisana u vrijeme povrede, primijeniti će se blaža kazna“.

Kraljeva uredba

- 22 Poglavlje VIII. glave IV. Programskog zakona nadopunjeno je Kraljevom uredbom od 20. ožujka 2007. za provedbu toga poglavlja, (*Moniteur belge* od 28. ožujka 2007., str. 16.975.), koja je izmijenjena Kraljevom uredbom od 31. kolovoza 2007. (*Moniteur belge* od 13. rujna 2007., str. 48.537., u daljnjem tekstu: Kraljeva uredba).
- 23 U skladu s člankom 7. Kraljeve uredbe:

„Izjava navedena u članku 141. [...] Programskog zakona [...] sadrži sljedeće podatke:

- 1° Identifikacijski podaci davatelja izjave. Ako on raspolaže matičnim brojem subjekta ili identifikacijskim brojem socijalnog osiguranja kada se radi o fizičkoj osobi koja nema svojstvo poduzeća u smislu navedenog zakona od 16. siječnja 2003., taj broj je dovoljan.
- 2° Identifikacijski podaci upućenog radnika [...] ili upućenog vježbenika. Kada on raspolaže identifikacijskim brojem iz Nacionalnog registra ili brojem od Banque-Carrefour (belgijski središnji registar podataka o poduzećima) navedenim u članku 8. navedenog zakona od 15. siječnja 1990., taj broj je dovoljan;

3° Podaci za identifikaciju poslodavca upućenog radnika ili institucije kod koje vježbenik obavlja vježbeništvo ili profesionalno obrazovanje. Kada on/ona raspolaže matičnim brojem poduzeća ili identifikacijskim brojem socijalnog osiguranja ako se radi o fizičkoj osobi koja nema svojstvo poduzeća u smislu navedenog zakona od 16. siječnja 2003., taj broj je dovoljan.“

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 24 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je Thermotec NV belgijsko društvo čija je djelatnost proizvodnja industrijskih sustava za hlađenje. Četiri fizičke osobe koje su optužene u glavnom predmetu jesu, ili su bile, rukovoditelji društva. Sestrinsko društvo, Thermotec sp. z o.o. osnovano je u Poljskoj. Ono se bavi istom djelatnošću kao Thermotec NV.
- 25 Tijekom nadzora provedenog 5. svibnja 2008. u sjedištu Thermoteka NV službe socijalne inspekcije utvrdile su prisutnost četiri poljska radnika, od kojih su tri bila zaposlena u Thermotecu sp. z o.o. Za te radnike nije bio predan na uvid nijedan obrazac E 101. Thermotec sp. z o.o. nije mogao dati na uvid ni potvrdu o primitku izdanu povodom davanja izjave o upućivanju sukladno članku 139. Programskog zakona (u daljnjem tekstu: potvrda o primitku), a Thermotec NV kao krajnji korisnik usluga nije nadležnoj belgijskoj službi dostavio podatke za identifikaciju upućenih radnika koje nisu mogli dati na uvid potvrdu o primitku.
- 26 Provjera je pokazala da Thermotec sp. z o.o. nije ni za prethodna razdoblja zapošljavanja poljskih radnika ili vježbenika zatražio obrazac E 101. Osim toga, za razdoblje do 1. travnja 2007. optuženici nisu dostavili socijalnoj inspekciji ni imena tih radnika, ni ime ili naziv i adresu njihovih poslodavaca prvog dana njihove prisutnosti. Identifikacijski podaci osoba koje nisu mogle dati na uvid potvrdu o primitku nisu dostavljeni ni za razdoblje nakon toga datuma.
- 27 Dana 3. listopada 2008. revizor za područje rada pokrenuo je sudsku istragu. U okviru istrage 18. studenoga 2008. provedena je pretraga prostora. Poljska služba socijalne inspekcije dostavila je 21. studenoga 2008. važeće obrasce E 101 s povratnim djelovanjem.
- 28 Sastavljen je zapisnik o utvrđenim prekršajima Thermotec sp. z o.o. Osim toga, odlukom od 17. veljače 2012. protiv Thermoteka NV i četiri okrivljene fizičke osobe pokrenut je pred sudom koji je uputio zahtjev postupak zbog dva prekršaja. Prvi se odnosi na djela počinjena između 27. lipnja 2004. i 31. ožujka 2007., a sastoji se od povrede članka 69. stavka 1. podstavka 1. i stavka 2. podstavka 2. Zakona o gospodarskom prilagođavanju od 4. kolovoza 1978. Drugi se odnosi na okolnosti do kojih je došlo između 1. travnja 2007. i 18. studenoga 2008. te se sastoji od povrede članka 141. Programskog zakona. Ova dva prekršaja kažnjiva su novčanim kaznenim sankcijama.
- 29 Sud koji je uputio zahtjev navodi da se optuženike ne progoni zato što nisu dali prethodnu izjavu o upućivanju koju poslodavac mora dati za upućene radnike, nego zato što, kao krajnji korisnici usluga ili naručitelji radova nisu dostavili identifikacijske podatke za osobe koje nisu mogle podnijeti potvrdu o primitku.
- 30 Pred sudom koji je uputio zahtjev E. J. De Clercq i E. A. R. De Clercq te N. Rottiers tvrde da obveza davanja izjave koju nameće članak 141. Programskog zakona (u daljnjem tekstu: predmetna obveza davanja izjave) predstavlja neproporcionalnu prepreku slobodi pružanja usluga. Oni ističu da je potrebno voditi računa o činjenici da se ta obveza nadodaje na obvezu izjave koju stranom pružatelju usluga nameće članak 139. Programskog zakona te se također pozivaju na članak 19. točku (a) Direktive 2006/123.

- 31 Sud koji je uputio zahtjev navodi da, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika Cruza Villalóna u predmetu Komisija/Belgija (C-577/10, EU:C:2012:477, t. 54.), Direktiva 2006/123 nema značaja u ovom slučaju jer su se inkriminirajuće činjenice dogodile prije 2. listopada 2009. Smatra da međutim treba uzeti u obzir Direktivu 96/71.
- 32 Taj sud primjećuje da se obveza korisnika i naručitelja radova da dostave identifikacijske podatke za upućene radnike koje njihov poslodavac nije prethodno prijavio belgijskim vlastima može za korisnike pružatelja usluga koji imaju poslovni nastan u drugoj državi članici osim Kraljevine Belgije kvalificirati kao ograničenje slobode pružanja usluga. Taj sud međutim navodi da se u ovom slučaju mogu razmatrati različita opravdanja, kao što su zaštita upućenih radnika i nužnost posjedovanja podataka kako bi se mogao provoditi djelotvoran nadzor nad poštovanjem belgijskog zakonodavstva koje se na njih primjenjuje, sprečavanje nepoštenog tržišnog natjecanja, u što pripada i borba protiv socijalnog dampainga, očuvanje financijske ravnoteže sustava socijalne sigurnosti i nužnost sprečavanja prijevare i borba protiv zlouporaba. Postavlja se pitanje međutim nadilazi li odnosna obveza davanja izjave i sankcija za nepoštovanje iste (u daljnjem tekstu, zajedno: predmetni nacionalni propis) ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- 33 Sud koji je uputio zahtjev osim toga navodi da na dan kada je donio odluku o upućivanju Sud još nije bio zauzeo stajalište u predmetu Komisija/Belgija (C-577/10), koji se također odnosi na Programski zakon. On međutim ističe da se potonji predmet odnosi na samozaposlene osobe, dok su u ovom predmetu u pitanju obveze krajnjeg korisnika kod upućivanja radnika i vježbenika, te se stoga ovaj predmet tiče odredbi Programskog zakona različitih od predmeta Komisija/Belgija.
- 34 U tim je okolnostima rechtbank van eerste aanleg te Mechelen (prvostupanjski sud u Mechelenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članke 56. i 57. UFEU-a (bivši članci 49. i 50. UEZ-a) i članak 3. stavke 1. i 10. [Direktive 96/71], u vezi s ili nevezano s člankom 19. [Direktive 2006/123], tumačiti u smislu da se protivne odredbi članka 141. [Programskog zakona], na temelju kojeg se svakoj osobi kod koje ili za koju, neposredno ili u podugovornom odnosu, rade upućeni radnici ili vježbenici, nameće obveza dostavljanja elektroničkim putem (odnosno, u slučaju nemogućnosti, telefaksom ili poštom) Nacionalnom uredu za socijalnu sigurnost, prije početka rada tih osoba, identifikacijskih podataka za osobe koje ne mogu pružiti [potvrdu o primitku], u vezi s člankom 157. [Programskog zakona] i člankom 183. stavkom 1. podstavkom 1. Zakona o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti koji kaznama sankcionira nepoštovanje te obveze?“

O prethodnom pitanju

- 35 Uvodno treba istaknuti, s jedne strane, da se sud koji je uputio pitanje u svom pitanju poziva na članak 157. Programskog zakona. Taj je članak, među ostalim, propisivao sankciju koja se primjenjuje na poslodavca upućenih radnika koji krši obvezu davanja izjave na temelju članka 139. Programskog zakona. Međutim, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev, u slučaju u glavnom predmetu riječ je o sankciji koja se primjenjuje na korisnika usluga koji nije poštovao obvezu davanja izjave za radnike za koje prethodno nije dao izjavu njihov poslodavac. Ova sankcija bila je propisana člankom 158. Programskog zakona. Taj članak zamijenjen je 1. srpnja 2011. člankom 183. Zakona o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti, koji se, kao što to navodi sud koji je uputio zahtjev, primjenjuje u postupku u glavnom predmetu sukladno članku 2. podstavku 2. Kaznenog zakona. S druge strane, iako je, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, protiv optuženika pred nacionalnim sudom pokrenut postupak zbog dva prekršaja, taj sud postavlja pitanje Sudu samo u vezi s povredom zbog navodnog kršenja članka 141. Programskog zakona.

- 36 Osim toga, treba odmah istaknuti da su, iako se u svojem pitanju sud koji je uputio zahtjev poziva kako na radnike tako i na vježbenike upućene na državno područje Belgije, nacionalne odredbe koje se na njih primjenjuju *mutatis mutandis* identične. Stoga događaji u nastavku koji se odnosi na upućene radnike vrijede jednako i za navedene stažiste, s obzirom na to da oni svoj staž obavljaju u uvjetima stvarnog i djelotvornog rada (vidjeti, u tom smislu, presude Lawrie-Blum, 66/85, EU:C:1986:284, t. 22., kao i Bernini, C-3/90, EU:C:1992:89, t. 14. i 15.).
- 37 U tim okolnostima treba uzeti u obzir da sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita trebaju li članci 56. i 57. UFEU-a, kao i članak 3. stavci 1. i 10. Direktive 96/71, u vezi s ili nevezano s člankom 19. Direktive 2006/123, biti tumačeni u smislu da se protive propisu države članice na temelju kojeg korisnik usluga, koje ostvaruju radnici upućeni od pružatelja usluga koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici, mora prije početka rada tih radnika dati izjavu nadležnim vlastima o identifikacijskim podacima tih radnika koji ne mogu pružiti dokaz o izjavi koju je njihov poslodavac trebao dati nadležnim tijelima te države članice domaćina prije početka pružanja navedene usluge.
- 38 Belgijska, danska i francuska vlada u biti tvrde da se nacionalni propis u ovom slučaju ne može kvalificirati kao prepreka slobodi pružanja usluga i da je u svakom slučaju takav propis, s jedne strane, opravdan važnim razlozima u općem interesu koji se osobito odnose na zaštitu radnika, sprečavanje nepoštenog tržišnog natjecanja i borbu protiv prijevara te, s druge strane, nužan za provedbu tih ciljeva. Osim toga, te vlade ocjenjuju da, u ovom slučaju, nije potrebno tumačiti ni Direktivu 96/71 ni Direktivu 2006/123.
- 39 Austrijska vlada smatra u biti da nacionalni propis u ovom slučaju odgovara odredbi članka 5. Direktive 96/71 prema kojoj države članice poduzimaju potrebne mjere za slučaj nepoštovanja odredaba te direktive.
- 40 Oba De Clercq i N. Rottiers naprotiv tvrde da taj propis predstavlja neproporcionalno ograničenje slobode pružanja usluga, protivno člancima 56. i 57. UFEU-a. Dodaju i da Direktiva 2006/123 izričito zabranjuje državama članicama uvođenje obveze davanja izjave kako bi se moglo koristiti uslugu koju pruža pružatelj usluga koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici.
- 41 Europska komisija tvrdi da, s obzirom na sudsku praksu Suda, u ovom slučaju nije potrebno tumačiti članak 3. stavke 1. i 10. Direktive 96/71 te navodi da Direktiva 2006/123 nije primjenjiva *ratione temporis* na činjenice u glavnom predmetu. Osim toga, Komisija je mišljenja da nacionalni propis u ovom slučaju predstavlja prepreku slobodi pružanja usluga. Taj se propis može opravdati, ali je na sudu koji je uputio zahtjev da konkretno i precizno utvrdi i ocijeni cilj koji taj nacionalni propis slijedi kao i njegovu proporcionalnost.

Primjenjivost članka 3. stavaka 1. i 10. Direktive 96/71

- 42 U skladu sa svojim naslovom, članak 3. Direktive 96/71 odnosi se na „[u]vjet[e] zaposlenja“ upućenih radnika.
- 43 Tako stavak 1. članka 3. propisuje da države članice osiguravaju da, neovisno o pravu koje se primjenjuje na radni odnos, poduzeća s poslovnim nastanom u državi članici, koja u okviru prekograničnog pružanja usluga upućuju radnike na državno područje druge države članice, jamče tim radnicima uvjete zaposlenja koji su u državi članici u kojoj se obavlja posao određeni zakonom ili drugim propisom, i/ili kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima ako se odnose na djelatnosti iz sektora gradnje navedene u prilogu te direktive, a koji se osobito odnose na maksimalno radno vrijeme i minimalno vrijeme odmora, minimalno trajanje plaćenog godišnjeg odmora, iznos minimalne plaće, kao i na sigurnost, zdravstvene uvjete i higijenu na radu.

- 44 Na sličan način stavak 10. navedenog članka 3. navodi da države članice mogu, na jednak način i u skladu s Ugovorom, na svoja poduzeća i poduzeća drugih država članica primjenjivati uvjete zaposlenja koji se odnose na pitanja osim onih iz prvog podstavka stavka 1. istog članka u mjeri u kojoj se radi o odredbama javnog poretka, kao i na uvjete zaposlenja određene kolektivnim ugovorima ili arbitražnim pravorijecima koji se odnose na djelatnosti osim onih spomenutih u prilogu Direktive 96/71.
- 45 Stavcima 1. i 10. članka 3. Direktive 96/71 cilj je, dakle, osigurati upućenim radnicima primjenu pravila za minimalnu zaštitu u državi članici domaćinu što se tiče uvjeta zaposlenja u odnosu na pitanja navedena u stavku 1. istog članka, kao i, ako je potrebno, ona koja navode države članice na temelju stavka 10. istog članka, dok privremeno rade na državnom području navedene države članice (vidjeti, u tom smislu, presudu Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, t. 76.).
- 46 U ovom slučaju, iz naznaka koje je pružio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da se nacionalni propis u ovom slučaju ne odnosi neposredno na uvjete zaposlenja iz navedenih odredbi, nego mu je namjena jamčenje djelotvornosti nadzora koji mogu provoditi belgijske vlasti u cilju osiguranja poštovanja navedenih uvjeta zaposlenja.
- 47 Međutim, Sud je već sudio da takve mjere nisu obuhvaćene područjem primjene Direktive 96/71, niti su harmonizirane na razini Europske unije, jer je cilj Direktive 96/71 koordinirati nacionalne materijalne propise koji se odnose na uvjete zaposlenja upućenih radnika, neovisno o dopunskim administrativnim pravilima kojima je namjena omogućavanje provjere poštovanja navedenih uvjeta. Države članice stoga mogu slobodno odrediti te mjere uz poštovanje Ugovora i općih načela prava Unije (vidjeti, u tom smislu, presudu dos Santos Palhota i dr., C-515/08, EU:C:2010:589, t. 25. do 27.).
- 48 Stoga situacija poput one u glavnom predmetu nije obuhvaćena odredbama članka 3. stavaka 1. i 10. Direktive 96/71.

Primjenjivost članka 19. Direktive 2006/123

- 49 Članak 16. stavak 2. točka (g) Direktive 2006/123 propisuje da države članice ne smiju ograničiti slobodu pružanja usluga pružatelju koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici uvodeći ograničenja slobodi pružanja usluga navedena u članku 19. iste direktive. Međutim, kako to ističu oba De Clercq i N. Rottiers, iz zajedničkog čitanja navedenog članka 16. stavka 2. točke (g) i članka 19. točke (a) Direktive 2006/123 proizlazi da države članice ne mogu nametnuti primatelju usluga zahtjeve koji ograničavaju korištenje usluge koju pruža pružatelj koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici, osobito ne obvezu davanja izjave pred nadležnim tijelima.
- 50 Međutim, treba istaknuti da iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se protiv optuženika provodi postupak zbog činjenica koje su se događale između 1. travnja 2007. i 18. studenoga 2008., što je bilo prije isteka roka za prenošenje Direktive 2006/123, koji je člankom 44. stavkom 1. bio određen za 28. prosinca 2009. Stoga ta direktiva nije primjenjiva *ratione temporis* na spor u glavnom postupku.
- 51 Pod tim uvjetima nije potrebno uzeti u obzir odredbe članka 19. Direktive 2006/123 u okviru ispitivanja prethodnog pitanja.

Članci 56. i 57. UFEU-a

- 52 Ponajprije treba istaknuti da se, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, spor u glavnom postupku odnosi na primatelje usluga koje pruža poduzeće koje ima poslovni nastan u jednoj državi članici i koje je uputilo svoje radnike na određeno razdoblje u poduzeće iz iste grupacije koje ima poslovni nastan u drugoj državi članici u svrhu pružanja usluga u toj drugoj državi članici.

Kako članak 56. UFEU-a daje prava ne samo samom pružatelju usluga, nego i primatelju tih usluga, takva činjenična situacija obuhvaćena je člancima 56. i 57. UFEU-a (vidjeti, u tom smislu, presude dos Santos Palhota i dr., EU:C:2010:589, t. 28. i navedenu sudsku praksu, kao i Strojírny Prostějov i ACO Industries Tábor, C-53/13 i C-80/13, EU:C:2014:2011, t. 26. te također navedenu sudsku praksu).

Postojanje ograničenja slobode pružanja usluga

- 53 Iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da članak 56. UFEU-a nalaže ne samo zabranu svake diskriminacije pružatelja usluga na osnovi njegove nacionalnosti ili okolnosti da ima poslovni nastan u državi članici različitoj od one u kojoj usluga treba biti pružena, nego i ukidanje svakog ograničenja, čak i ako se ono jednako primjenjuje na domaće pružatelje usluga kao i na one iz drugih država članica, ako je takve naravi da zabranjuje, otežava ili čini manje privlačnima djelatnosti pružatelja usluge koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici u kojoj zakonito pruža istovrsne usluge (vidjeti, osobito, presude dos Santos Palhota i dr., EU:C:2010:589, t. 29. i navedenu sudsku praksu; Komisija/Belgija, C-577/10, EU:C:2012:814, t. 38., kao i Essent Energie Productie, C-91/13, EU:C:2014:2206, t. 44. i navedenu sudsku praksu).
- 54 Nadalje, kao što je to istaknuto u točki 52. ove presude, članak 56. UFEU-a daje prava ne samo pružateljima usluga, nego i primateljima navedenih usluga.
- 55 U ovom slučaju, iz članka 141. Programskog zakona proizlazi da predmetna obveza davanja izjave podrazumijeva da konačni korisnici ili naručitelji kod kojih ili za koje upućeni radnici neposredno ili u podgovornom odnosu obavljaju posao, provjeravaju prije početka pružanja usluga mogu li ti upućeni radnici podnijeti potvrdu o primitku. Ako se potvrda o primitku ne može podnijeti, ti konačni korisnici ili naručitelji moraju dati elektroničkim putem izjavu pred belgijskim nadležnim vlastima.
- 56 Prema članku 7. Kraljeve uredbe, ta izjava mora sadržavati identifikacijske podatke za davatelja izjave, koji, ako je potrebno, mogu biti ograničeni samo na matični broj subjekta ili identifikacijski broj socijalnog osiguranja, identifikacijske podatke za upućenog radnika koji ne može podnijeti potvrdu o primitku, koji mogu biti, ako je potrebno, identifikacijski broj iz Nacionalnog registra ili broj od „Banque-Carrefour“, kao i identifikacijske podatke za poslodavca radnika, koji također mogu biti, ako je potrebno, matični broj subjekta ili identifikacijski broj socijalnog osiguranja.
- 57 Temeljem članaka 101. i 183. Zakona o kaznenim djelima u području socijalne sigurnosti, nepoštovanje obveze davanja predmetne izjave od strane primatelja usluga kažnjava se ili novčanom kaznom u iznosu od 100 do 1.000 eura ili administrativnom novčanom kaznom u iznosu od 50 do 500 eura, uz primjenu dodatnih desetina te umnožavanjem novčane kazne za broj radnika na koje se odnosi.
- 58 Na taj način predmetni nacionalni propis nalaže korisnicima usluga, koje pružaju radnici upućeni od strane poslodavca koji ima poslovni nastan u državi članici različitoj od Kraljevine Belgije, ne samo nadzor prije početka pružanja usluge je li poslodavac navedenih radnika sâm ispunio obvezu davanja izjave koju mu nameće članak 139. Programskog zakona, nego i, ako je potrebno, da od navedenih radnika prikupi, također prije svakog početka pružanja usluge, njihove identifikacijske podatke kao i podatke za njihova poslodavca te da ih zajedno sa svojim podacima proslijedi nadležnim belgijskim tijelima.
- 59 Treba dakle zaključiti da je propis koji nameće takve obveze, čije nepoštovanje može biti kazneno sankcionirano, takve naravi da primateljima usluga koji imaju poslovni nastan u Belgiji čini manje privlačnima usluge koje pružaju pružatelji usluga koji imaju poslovni nastan u drugim državama članicama te zbog toga odvrćaju navedene primatelje od korištenja usluga pružatelja koji imaju poslovni nastan u drugim državama članicama.

- 60 Stoga takav propis predstavlja ograničenje slobode pružanja usluga u smislu članka 57. UFEU-a koje je, načelno, zabranjeno člankom 56. UFEU-a.
- 61 Ovaj zaključak nije doveden u pitanje ni argumentom belgijske vlade prema kojem su u biti učinci navedenog propisa zanemarivi, iz razloga što se zahtijeva samo dostava ograničenog broja podataka, jer je odnosna obveza davanja izjave samo deklaratorna te se samo podredno primjenjuje. U tom pogledu dostatno je podsjetiti da je, u svakom slučaju, čak i ograničenje temeljne slobode slabijeg opsega ili male važnosti načelno zabranjeno Ugovorom (presude *Corsica Ferries (Francuska)*, C-49/89, EU:C:1989:649, t. 8., kao i *Strojírny Prostějov i ACO Industries Tábor*, EU:C:2014:2011, t. 42.).

Opravljanje ograničenja slobode pružanja usluga

- 62 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, nacionalni propis koji se odnosi na područje koje nije predmet usklađivanja na razini Unije i koji se bez razlike primjenjuje na sve osobe ili poduzeća koja obavljaju djelatnost na državnom području odnosno države članice može, usprkos svom ograničavajućem učinku na slobodu pružanja usluga, biti opravdan važnim razlogom u općem interesu koji nije zaštićen pravilima kojima je pružatelj usluga podvrgnut u državi članici u kojoj ima poslovni nastan, a koji je prikladan za jamčenje ostvarenja zadanog cilja i koji ne nadilazi ono što je nužno kako bi ga se ostvarilo (presude *Arblade i dr.*, C-369/96 i C-376/96, EU:C:1999:575, t. 34. i 35.; *dos Santos Palhota i dr.*, EU:C:2010:589, t. 45. i navedena sudska praksa, kao i *Komisija/Belgija*, EU:C:2012:814, t. 44.).
- 63 Osim toga, Sud je već presudio da se, u pogledu mogućnosti da tijela države članice na državnom području na kojem se usluga pruža provedu nadzor u cilju osiguranja poštovanja prava koje zakonodavstvo navedene države članice daje radnicima na svom državnom području, poduzeća koja imaju poslovni nastan u državi članici na čijem se državnom području pruža usluga i ona koja imaju poslovni nastan u drugoj državi članici te upućuju radnike na državno područje prve države članice radi pružanja usluge u toj prvoj državi članici nalaze u objektivno različitim situacijama (vidjeti, u tom smislu, presude *Finalarte i dr.*, C-49/98, C-50/98, C-52/98 do C-54/98 i C-68/98 do C-71/98, EU:C:2001:564, t. 63., 64. i 73., kao i *Komisija/Belgija*, EU:C:2012:814, t. 48.).
- 64 U ovom slučaju, sud koji je uputio zahtjev je mišljenja da se predmetna nacionalna odredba može opravdati zaštitom upućenog radnika, nužnošću provedbe djelotvornog nadzora nad poštovanjem belgijskog zakonodavstva koje se na njih primjenjuje, sprečavanjem nepoštenog tržišnog natjecanja, u što ulazi i borba protiv socijalnog dampainga, očuvanjem financijske ravnoteže sustava socijalne sigurnosti i nužnošću sprječavanja prijevara i borbom protiv zlouporaba. Belgijska vlada također tvrdi da je nacionalni propis u ovom slučaju opravdan ciljevima zaštite radnika, sprečavanja nepoštenog tržišnog natjecanja i borbe protiv prijevara.
- 65 U tom pogledu treba podsjetiti da je Sud već presudio da među važne razloge u općem interesu koji mogu opravdavati ograničenje slobode pružanja usluga osobito pripadaju zaštita radnika (presuda *dos Santos Palhota i dr.*, EU:C:2010:589, t. 47. kao i navedena sudska praksa), sprečavanje nepoštenog tržišnog natjecanja poduzeća koja svojim upućenim radnicima isplaćuju plaće niže od minimalne razine u mjeri u kojoj taj cilj uključuje cilj zaštite radnika kao sredstvo borbe protiv socijalnog dampainga (vidjeti, u tom smislu, presudu *Wolff & Müller*, C-60/03, EU:C:2004:610, t. 35., 36. i 41.), kao i borba protiv prijevara, osobito socijalnih, te sprečavanje zlouporaba, posebno borba protiv neprijavljenog rada u mjeri u kojoj se taj cilj može u prvom redu odnositi na zaštitu financijske ravnoteže sustava socijalne sigurnosti (vidjeti, u tom smislu, presudu *Rüffert*, C-346/06, EU:C:2008:189, t. 42. i navedenu sudska praksu).

- 66 Također, Sud je prepoznao ovlast država članica da provjeravaju poštovanje nacionalnih odredbi i prava Unije u području pružanja usluga te je prihvatio da važni razlozi u općem interesu koji opravdavaju materijalne odredbe propisa mogu također opravdati mjere nadzora potrebne kako bi se osiguralo njihovo poštovanje (vidjeti, u tom smislu, presude Arblade i dr., EU:C:1999:575, t. 38. i navedenu sudsku praksu, kao i dos Santos Palhota i dr., EU:C:2010:589, t. 48.).
- 67 U tom kontekstu treba podsjetiti da je Sud, što se tiče obveze davanja prethodne izjave, koju u biti nameće članak 153. Programskog zakona neovisnim pružateljima usluga koji imaju zakonit poslovni nastan u drugoj državi članici osim Kraljevine Belgije i koji žele pružati usluge u Belgiji na privremenoj osnovi, presudio da se Kraljevina Belgija može koristiti, kao opravdanje za prepreku slobodi pružanja usluga koju stvara ta odredba, ciljevima borbe protiv prijevara, osobito onih socijalnih, sprečavanja zlouporaba i zaštite radnika (vidjeti, u tom smislu, presudu Komisija/Belgija, EU:C:2012:814, t. 45.).
- 68 U ovom slučaju, iz spisa predmeta kojim raspolaže Sud proizlazi da je obveza davanja izjave u ovom slučaju nametnuta primatelju usluga i da nadopunjuje obvezu davanja prethodne izjave koja je već nametnuta poslodavcu upućenih radnika. Nadalje, treba navesti da, posebno u području radnog prava, radnici upućeni na državno područje Belgije od strane njihovog poslodavca koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici načelno uživaju, osobito na temelju Direktive 96/71, određena socijalna prava čije poštovanje osigurava predmetni nacionalni propis.
- 69 Iz toga proizlazi da ciljevi zaštite upućenih radnika i borbe protiv prijevara, na koje se u ovom slučaju poziva belgijska vlada, mogu također opravdati predmetni nacionalni propis i da je taj propis, s obzirom na to da predstavlja mjeru nadzora nužnu za osiguravanje poštovanja navedenih važnih razloga u općem interesu, u smislu sudske prakse navedene u točkama 65. i 66. ove presude, *a priori* prikladan za jamčenje ostvarivanja tih ciljeva.
- 70 Pod tim uvjetima, na sudu koji je uputio zahtjev je da ocijeni je li taj propis proporcionalan ostvarivanju utvrđenih ciljeva, uzimajući u obzir sve relevantne elemente (vidjeti, u tom smislu, presude Finalarte i dr., EU:C:2001:564, t. 49., kao i International Transport Workers' Federation i Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, t. 84.).
- 71 U svrhu te ocjene, treba podsjetiti da je Sud već presudio da obveza poslodavca koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici da prije upućivanja obavijesti tijela države članice domaćina o nazočnosti jednog ili više radnika koje se upućuje, o predviđenom trajanju te nazočnosti i o jednoj ili više usluga koje opravdavaju upućivanje, predstavlja učinkovitu i proporcionalnu mjeru koja po naravi omogućuje tim tijelima da, s jedne strane, nadziru poštovanje propisa države članice domaćina koji se odnose na socijalna pitanja i na plaće tijekom trajanja upućivanja, uzimajući u obzir obveze kojima taj poslodavac već podliježe temeljem socijalnih pravnih pravila koja se primjenjuju u državi članici porijekla, i, s druge strane, borbu protiv prijevara (vidjeti, u tom smislu, presudu dos Santos Palhota i dr., EU:C:2010:589, t. 51., 53. i 54. kao i navedenu sudsku praksu).
- 72 Međutim, kao što to navodi belgijska vlada, predmetni nacionalni propis, s obzirom na to da podrazumijeva nadzor obveze davanja izjave koja je na poslodavcu radnika privremeno upućenih na belgijsko državno područje, može se smatrati posljedicom takve obveze koja je nužna kako bi se ostvarili ciljevi koje slijedi sustav Limosa.
- 73 Također je moguće podsjetiti da se uvođenje sankcija, uključujući i one kaznene naravi, može smatrati nužnim u cilju jamčenja djelotvornog poštovanja nacionalnog propisa, pod uvjetom, međutim, da su narav i iznos nametnute sankcije u svakom pojedinačnom slučaju proporcionalni težini povrede koja se njome sankcionira (vidjeti, u tom smislu, presude Louloudakis, C-262/99, EU:C:2001:407, t. 69. i 70., kao i Komisija/Grčka, C-156/04, EU:C:2007:316, t. 72.).
- 74 S obzirom na te elemente, čini se da odnosni nacionalni propis može biti proporcionalan ciljevima koje su naveli sud koji je uputio zahtjev i belgijska vlada, što je međutim na nacionalnom sudu da provjeri.

- 75 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje treba odgovoriti da članke 56. i 57. UFEU-a treba tumačiti u smislu da se ne protive propisu države članice poput predmetnog propisa u glavnom postupku, na temelju kojega primatelj usluga koje su ostvarili radnici upućeni od pružatelja usluga koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici mora nadležnim tijelima dati izjavu, prije početka rada tih radnika, o njihovim identifikacijskim podacima kad oni ne mogu podnijeti dokaz o izjavi koju je njihov poslodavac morao dati pred nadležnim tijelima te države članice domaćina prije početka pružanja navedene usluge, ako se takav propis može opravdati na temelju zaštite važnog razloga u općem interesu, kao što su to zaštita radnika ili borba protiv socijalnih prijevara, pod uvjetom da je utvrđeno da je prikladan za jamčenje ostvarenja legitimnog zadanog cilja ili ciljeva te da ne nadilazi ono što je nužno kako bi ga se ostvarilo, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Troškovi

- 76 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članke 56. i 57. UFEU-a treba tumačiti u smislu da se ne protive propisu države članice poput predmetnog propisa u glavnom postupku, na temelju kojega primatelj usluga koje su ostvarili radnici upućeni od pružatelja usluga koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici mora nadležnim tijelima dati izjavu, prije početka rada tih radnika, o njihovim identifikacijskim podacima kad oni ne mogu podnijeti dokaz o izjavi koju je njihov poslodavac morao dati pred nadležnim tijelima te države članice domaćina prije početka pružanja navedene usluge, ako se takav propis može opravdati na temelju zaštite važnog razloga u općem interesu, kao što su to zaštita radnika ili borba protiv socijalnih prijevara, pod uvjetom da je utvrđeno da je prikladan za jamčenje ostvarenja legitimnog zadanog cilja ili ciljeva te da ne nadilazi ono što je nužno kako bi ga se ostvarilo, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Potpisi